

29.3.2007 - 4.4.2007

K počátkům Holanova básnického světa.....	1
2.4.2007 Literární noviny str. 10 Literatura <i>RADOMIL NOVÁK</i>	
REALIZACE PEDAGOGICKÉHO PROJEKTU II.....	3
2.4.2007 Učitelé listy str. 11 Studentské lístečky <i>Barbora Vaňková</i>	

K počátkům Holanova básnického světa

2.4.2007 Literární noviny str. 10 Literatura
RADOMIL NOVÁK

Desátý svazek Holanových Spisů Bagately přináší texty autorem nezařazené do základního díla. Přestože se básník ke svým prvotinám téměř nehlásí, pro čtenáře i badatele představují tyto zdánlivě bezvýznamné "maličkosti" ponor k pramenům jeho poetiky. Do druhého vydání jsou navíc zařazeny i nově objevené, zapomenuté či z autocenzurních obav vyřazené texty.

Na samém sklonku minulého roku vydalo nakladatelství Paseka ve své autorské řadě už desátý svazek Spisů Vladimíra Holana pod původním názvem Bagately. Po osmnácti letech, které uplynuly od prvního vydání tohoto svazku (Praha, Odeon, 1988, editor Vladimír Justl), máme před sebou druhé revidované vydání v ediční péči Vladimíra Justla a Pavla Chalupy.

Srovnáme-li obě vydání, zjistíme, že jejich základ je stejný. Shodně s prvním vydáním najdeme v nové edici Holanem neuznanou básnickou prvotinu – poetisticky laděný "hřích mládí" Blouznivý vějíř (1926). Sám básník tento svůj raný pokus nazývá Bláznivým vějířem a vážně mluví až o své sbírce Vanutí (1932). Jiří Opelík ve svých Holanovských nápovědách (2004) označuje polohu jeho prvotiny jako antiholanovskou, přestože v ní nalézá tendenci k čistému lyrismu a kult obrazného pojmenování typické pro Holana třicátých let. Tak například v úvodním textu Zasněžený dům cítíme okouzlení lyrickou náladou slov i poetistickou hravost (Cigareta lásky/Hedvábné moře lásky/Zátiší na oknech/Princezny s hvězdami na oblacích polštářů/[...]), v Nokturnu zase vysokou míru obraznosti (V podzimních zrcadlech zesnulé zpěvy cikád lehce haraší/Svatý déšť v plachém písku žaluje a splývá/[...]). V prvotině, kterou psal Holan zhruba v septimě, vládne ještě mladická naivita a impresní náladovost.

Základ nového vydání Bagatel dále tvoří dvě podoby sbírky Triumf smrti, její první vydání z roku 1930 a přepracované, značně redukované druhé vydání z roku 1936. Připomeňme, že třetí vydání Triumfu smrti z roku 1948 je obsaženo v prvním svazku Spisů Vladimíra Holana. Stejně nepřívětivě jako k Blouznivému vějíři se Holan zachoval i ke své druhé sbírce. Je to patrné hlavně v tom, že ze tří původně obsažených oddílů v dalších verzích dva vynechal a pro třetí verzi dále přepracoval v tom duchu, aby zpřetrhal spojitost s poetismem a přizpůsobil verše duchu své poetiky poloviny třicátých let.

Součástí základu obou vydání jsou pak i básně nezařazené do základních sbírek, příležitostné básně, prózy, eseje, úvahy, vzpomínky, interview, vyznání a Holanovy výroky převážně z let šedesátých. Z příležitostných básní tvoří první část texty věnované ženě a dceři (datovány 7. 3. 1949–30. 12. 1976), další texty jsou věnovány přátelům a známým (například Jakubu Demlovi, Františku Halasovi, Františku Hrubínovi, Jaroslavu Seifertovi, Bohuslavu Reynkovi, Janu Werichovi a mnoha dalším). Verše z obou částí jsou laděny do osobního a intimního tónu. Může to dokumentovat například text

věnovaný právě narozené dceři Kateřině: "Tak copak, ty naše drobná osmindedělní?/Jenom tvůj nosánek statečně do dní ční/ a vdechuje a vydechuje!.../Dík za to Tomu, který Bohem sluje!"

Podruhé bez autocenzury

I když druhé vydání do značné míry respektuje stav původních Sebraných spisů, najdeme dílčí změny jak v uspořádání oddílů, tak i jednotlivých částí. Oproti původnímu vydání zaregistrujeme na první pohled přehledněji strukturovaný obsah tvořený třemi základními oddíly – I. Básně, II. Próza, III. Publicistika. Tyto jsou pak dále členěny do pododdílů a subtilnějších částí podle specifikace textů, například oddíl Básně zahrnuje "Knižní prvotiny", "Básně nezařazené" a "Příležitostné básně", oddíl Publicistika pak části "Eseje", "O umění a kultuře", "Ankety" a "Rozhovory".

V rámci nového členění došlo k výraznému zeštíhlení II. oddílu (Próza). V nynější podobě obsahuje pouze "Listy Ábela Stacha". Ostatní texty původně zařazené k próze byly logicky přesunuty do oddílu "Básně nezařazené do sbírek, z časopisů a z pozůstalosti" (například Básně v próze) nebo "Eseje" (například Skici a Skicář). Do oddílu Publicistiky dále přibyly dva Holanovy texty k výročí úmrtí Reinera Maria Rilkeho. Ty byly objeveny v pozůstalosti Věry Holanové na konci osmdesátých let. Texty o lidové poezii (například Láska a smrt) jsou nově zakomponovány do části "O umění a kultuře". Většinu textů z právě jmenovaných oddílů ovšem najdeme i ve starší edici. Novum revidovaného vydání spočívá v zařazení nových textů, které byly vydány po roce 1989 přítelem a editorem Holanova díla Vladimírem Justlem časopisecky, nebo byly objeveny až při práci na revidovaném vydání Spisů. Zhruba čtyřicet nově objevených, zapomenutých nebo z autocenzurních obav vyřazených básní tak obohatilo pododdíl věnované básním nezařazeným a v menší míře i příležitostným. Podle slov Pavla Chalupy nebylo cílem edice rozšiřovat část příležitostných básní nad únosnou mez, i když věnovacích textů a textů z korespondence existuje značné množství.

Nově přidané texty jsou dalšími chybějícími částmi do celistvosti autorské poetiky. Pominemeli drobné intimně laděné básně vsunuté do chronologického pořádku dvacátých a třicátých let, teprve až texty datované rokem 1948, 1968 a hlavně první polovinou sedmdesátých let mají výraznější charakter. V nich totiž nalézáme přímá svědectví o stavu básnickovy mysli v převratných okamžicích historie. Zatímco rok 1948 přinesl básníkovi současně vizi svobodného světa i útočnou deziluzi (Nevyznávejte mi lásku, jistí soudruzi!/Jen jste ji vyslovili, už se pokryla rzí,/...) a předznamenal bolestná padesátá léta, první polovina sedmdesátých let dovršuje marnost, beznaděj a bezmocnost. Jejich synonymem se stává tma: "Už zas jsme předhozeni tmám/ tak jako kdysi,/už zase blbci vládnou nám,/fízlové, krysy. [...]" Díky nově vydané edici si tedy můžeme znovu připomenout zejména prehistorii básnickovy poetiky, a to nejen četbou básníkem do zapomenutí odsouzené prvotiny, ale především dvěma vydáními druhé sbírky a jejich srovnáním s edicí z roku 1948. V neposlední řadě edice zaujme i nově vydanými básněmi svědčícími o básnickově postoji v historickém kontextu především sedmdesátých let. Zdá se, že nově revidované vydání zbytečně neexperimentovalo, spíše se přidrželo tradice prvního vydání s tím, že je obohatilo o novinky nastřádané za uplynulá léta. Dílčí zásahy (hlavně kompoziční) svazek zpřehlednily a celkově mu prospěly.

Desátým svazkem Spisů bylo uzavřeno kompletní vydání básnického díla Vladimíra Holana bez cenzury a autocenzury, obohaceno o texty z autorovy pozůstalosti. V dalších čtyřech chystaných svazcích budou vydány básnickovy překlady francouzských básníků, starých asyrských, řeckých, čínských a afrických autorů a mnoha dalších. Poslední svazek pak bude obsahovat ediční komentáře, poznámky, bibliografie a rejstříky. Čtenář, který neměl k dispozici ucelené Holanovo dílo, protože první vydání je dávno rozebráno, se tak může těšit i na další čtyři svazky překladů. Ty totiž původní edice z let 1965–1988 nezahrnovala. Nakladatelství Paseka je bude zřejmě jako dosud vydávat po jednom svazku ročně.

Vladimír Holan: Bagately. Spisy svazek 10. Paseka, Praha-Litomyšl 2006, 544 stran.

Foto popis| "Až dosud jsem trpěl... Bylo to utrpení... Však teprve nyní smím to bolestí zvat. Dost toužil jsem umřít za to, co není, nyní však pro bolest žil bych rád!" Vladimír Holan v dopise Stanislavu Zedníčkovi z 20. června 1949.

Foto autor| Foto www.junavidad.com

O autorovi| RADOMIL NOVÁK, Autor působí na katedře českého jazyka a literatury s didaktikou PdF Ostravské univerzity.

REALIZACE PEDAGOGICKÉHO PROJEKTU II.

2.4.2007 Učitelké listy str. 11 Studentské lístečky

Barbora Vaňková

Připravený pedagogický projekt studentka realizuje v průběhu pedagogické projektové praxe. V prvním týdnu hospitovala a znovuobnovovala kontakty s dětmi, jež navázala v průběhu předchozího typu pedagogické praxe, navazovala kontakt s dětmi nově příchozími. Vzhledem ke změně podmínek v mezičase, zejména přepokládané částečné výměně dětí v MŠ a výsledkům edukačních aktivit, znovu ověřovala, jaký je zájem dětí o přírodu, jak děti samy přírodu pozorují, jak se v ní a k ní chovají. Zvolila metodu přímého, krátkodobého, extrospektivního, nestandardizovaného, záměrného pozorování. Předmětem pozorování se stal výběr přírodnin pro hru dětí jimi samotnými, jejich chování, rozhodování a vnímání přírody v situaci výběru a emoce, které děti spontánně projevují. Dílčími cíli bylo zjistit, s jakými přírodninami si děti budou spontánně hrát, jaké je místo přírodnin ve hře dítěte a jaký vztah k nabídnutým elementům přírody děti projevují. Pozorování probíhalo zejména při vycházkách do přírody, jejichž součástí byla volná hra dětí v přírodě na paloučku u lesa, na louce, v lese apod.

Ve druhém týdnu studentka připravený vlastní pedagogický projekt realizovala a každodenně sebereflexivně podrobně hodnotila jednotlivé kroky a operativně prováděla korekce v přípravě.

Každý den projektové praxe studentka za účelem podrobnější zpětné vazby prováděla s dětmi volné rozhovory. V individuálních rozhovorech sledovala, jak děti dokáží samostatně vyjadřovat své prožitky, formulovat a prezentovat vlastní názor, které informace a jak předávají dalšímu dítěti. Podle toho, co děti reprodukovaly, ověřovala i úroveň zapamatování u jednotlivých dětí v ohledu dítětem uchopeného obsahu. Sledovala, jak děti dokáží reagovat na otázky, jakým způsobem děti vyjadřují své myšlenky před druhými dětmi, do jaké míry jsou děti názorům druhých schopny naslouchat. Děti se individuálních rozhovorů s novou paní učitelkou zúčastňovaly velmi rády, často si prostor pro rozhovor vyhledávaly samy a své zážitky, pocity ochotně sdělovaly. Skupinové rozhovory studentka prováděla většinou prostřednictvím ranního kruhu.

Některé skupinové rozhovory v ranních kruzích si studentka předem připravila jako řízené, připravené, avšak konkrétní situace vyžadovala rozhovor volný, rámcově připraveného charakteru. Pro příklad uvádíme rozhovor z vycházky na louce se skupinkou předškolních dětí.

Učitelka (U): "Děti, podívejte se, co je to tady?" (Ukazuje na seno.)

Marek: "Suší se seno."

U: "A proč lidé suší seno?"

Filip: "Pro zvířata, aby ho snědly."

U: "Pro která zvířata?"

Tomášek: "Kravičku, ovce..."

Filip: "...Prasátko, králíky..."

U: "Výborně, vidím, že znáte spoustu zvířátek. A víte, proč bychom je měli mít rádi?"

Děti:.....

U po chvíli: "..... Jsou pro nás velmi užitečná....."

Simonka: "Kravička nám dává mléko.!"

Filip: "Ovečka vlnu a sýr."

U: "Správně, a víte co dává třeba koza?"

Marek: "Kůzlátka..."

U: "Správně, malá kůzlátka a pro nás lidi má ve vmenu zdravé..."

Marek: "...mléko." (Vykřikuje)

U: "Tak vidíte, kolik dobré a zdravé potraviny nám zvířátka dávají. Proto bychom je měli mít rádi a nikdy jim nesmíme ubližovat." (Děti volají na pasoucí se krávy "děkujeme", což byl krásný projev dětské spontánnosti.)

U: "A teď mám pro vás, děti, ještě jednu, těžkou otázku - proč lidé suší seno přes léto a ne třeba v zimě?" (Děti se zamýšlejí.)

Filip: "Protože v zimě by ho lidé pod sněhem nenašli."

U: "A usušilo by se vůbec v zimě, pod sněhem?"

Marek: "Ne, musí svítit sluníčko. Když prší, musí se schovat, aby nezmoklo."

U: "Ano, potřebuje teplo od sluníčka, aby se dobře usušilo, schovalo se a v zimě se pak mohlo dát všem těm zvířátkům, o kterých jsme si pěkně povídali..."

Náměty rozhovorů však byly velmi rozmanité – aktuální: víkendové zážitky dětí, počasí daného dne i další témata rámcově v projektu připravená: zvířátka v lese; co do lesa patří a co ne; krtkova domácnost atd. Na vycházkách bylo námětem besedy při společném zastavení na vhodném místě: nebezpečí odhozených odpadků pro zvířátka; pěstování polních plodin; sušení sena. Po celý průběh projektové praxe měla studentka vždy rámcově připraven skupinový, volný rozhovor s tématem přírody, jehož námětové zaměření dle aktuální situace mohla alternovat, a to jak pro společné procházky s dětmi, tak pro individuální činnosti s dítětem, i pro situace, kdy dítě samo pocítilo potřebu se na ní jako na učitelku obrátit.

Velmi mnoho informací v ohledu zážitkového učení se dítěte poskytla studentce návštěva včelaře. Studentka pozorováním zjišťovala, jak děti dokáží ovládnout své emoce, jak se chovají a respektují jinou autoritu, v tomto případě pana včelaře. Děti se projevíly jako velmi ukázněné, dbaly pokynů pana včelaře a dokladem jejich zaujetí byla vysoká míra soustředěnosti. Studentka pozorovala škálu výrazů ve tvářích dětí, odrážejících jejich zájem a sama pociťovala uspokojení z odpovědně nachystané a dětem ve spolupráci s velmi ochotným a vstřícným člověkem-včelařem připravené návštěvy.

Při zprostředkovávání významu důležitosti čistoty lesa motivovala studentka děti příběhem nazvaným „Ze smetiště zase les“, v němž hrdinové příběhu - děti vyčistily les od odpadků a vytvořily tak čistý domov pro lesní zvířata. Celý příběh doplnila souborem barevných obrázkových ilustrací k tématu, jež připevnila na magnetickou tabuli. Následně s dětmi rozvinula na dané téma besedu a děti se shodly, že nejpěknější obrázek z celého příběhu je čistý les s veverkami. Následovala vycházka do lesa, kde si děti všimly čistoty lesa a vzájemně se upozorňovaly na poškození stromů, keřů, pohozené igelitové tašky. Děti dokázaly pohotovým způsobem nebezpečí odpadků v lese vysvětlit. Vycházku dětí umně studentka spojila s posílením postojů, když dětem předestřela její pojmenování – “Můj přítel les”.

Při jedné z vycházek v lese studentka použila extrospektivní, krátkodobé, přímé, nestandardizované pozorování dětí v situaci, kdy všechny pospolu mohly pozorovat srnky. Pro každé dítě bylo toto setkání velmi silným zážitkem, a tak se předmětem studentčina pozorování staly projevované emoce a také volní vlastnosti dětí. Zaznamenávala, jak se děti dokáží ovládat a být tiše, aby zvěř nevyplašily. Mnohé děti své emoce již dokázaly ovládnout, avšak zvláště pro tříleté a čtyřleté děti to byl poměrně těžký úkol. Z radosti, že srnky vidí, na ně volaly, radost projevovaly poskakováním, vybíháním ze skupiny, ukazováním srnek druhému dítěti. A tak pozorování srnek celou skupinou nebylo příliš dlouhé... Dalšími aktivitami, jimiž studentka dětem činnostně umožňovala společné zážitky, byly hra s listy a kamínky “na obchod”, honěná mezi stromy, stavění “ohniště” z kamenů, klacíků a “opékání” špekáčků - listů, házení s šiškami apod.

Pro průběh součinností s dětmi, za účelem dosažení formulovaných didaktických cílů, vyřešení pedagogického problému a jako pomoc pro dosažení stanoveného komunikačního cíle pro dobu projektové praxe určila studentka pravidlo pro všechny: Když mluví jeden, nemohou mluvit ostatní a mluví ten, kdo má v ruce medvídko nebo šišku.

Pozornost a akčnost skupinových rozhovorů byla podpořena materiálně didaktickými prostředky, které tyto rozhovory dále rozvíjely zejména v prostředí mateřské školy, např. obrázkové knihy; samostatné obrázky - i ty, které si děti donesly z domova. Ale byly to i příběhy, jež děti vyslechly v rodinném prostředí a účastně je vyprávěly ve skupině ostatním dětem.

Třetí týden má student (ka) možnost zařadit ty činnosti, které nestihl(a) či nedokončil(a) a z hlediska uceleného pohledu by jejich nezařazení poškodilo výsledek projektu. A na základě sebereflexe realizaci cílů pedagogického projektu dokončuje a doplňuje. Má však také možnost naplánovat a realizovat svou přípravu spolupráce s dětmi na průběh celých tří týdnů.

Po skončení realizovaného pedagogického projektu provedla studentka velmi kvalitní sebereflexi vlastní přípravy, postupu při řešení pedagogického problému, přípravy a průběhu činností s dětmi, využití aktuálních situací pro zážitkové učení dětí. Vyhodnotila, jak a zda byl diagnostikovaný pedagogický problém v konkrétní skupině dětí v daném čase řešen a vyřešen a navrhla témata a činnosti, jimiž by bylo možné těmto dětem v daném geografickém místě zprostředkovávat oblasti environmentálního vzdělávání.

Barbora Vaňková, absolventka prezenčního studia oboru Učitelství pro MŠ, Radmila Burkovičová, PdF Ostravské univerzity